

LEIDEN - Nederland nam in de eerste twee maanden van het jaar 45.000 asielzoekers op. Dat zijn bijna net zo veel mensen als in heel 2015 naar ons land kwamen. Het kabinet Rutte II krijgt het zweet in de handen bij een prognose van 90.000 mensen dit jaar. Zijn vluchtelingenverdragen wel gemaakt voor zo'n grote toestroom? Moet onder zulke omstandigheden het asielrecht niet worden ingeperkt?

Door **Wilfred Simons** - 14-3-2016, 15:59 (Update 14-3-2016, 15:59) Leidsch Dagblad

Nee, vindt de Leidse hoogleraar immigratierecht Peter Rodrigues (59). „Deze regels zijn er niet voor niets. Het Vluchtelingenverdrag van 1951 is er gekomen na de gruweldaden van de Tweede Wereldoorlog. Er is langdurig over overlegd. Ze bevatten minimale fatsoensnormen waaraan landen zich tegenover vluchtelingen moeten houden. De Europese Unie heeft het verdrag in 2009 nog eens tegen het licht gehouden en vervolgens geïncorporeerd in het Grondrechtenhandvest. Het is dus geen ouderwets of gedateerd recht, maar actueel.”

Nederland kan de grenzen voor vluchtelingen pas sluiten als het land er door een enorme toestroom aan onderdoor dreigt te gaan. „Dat moment komt als de eigen burgers door de vluchtelingenstroom er nog slechter aan toe dreigen te raken dan de vluchtelingen. Daar ligt de grens. Die lijkt mij in Nederland niet bereikt”, zegt Rodrigues. „Dan komen de landen in de regio, zoals Libanon, eerder in aanmerking. Daar is één op de vijf inwoners een vluchteling uit Syrië.”

Het Vluchtelingenverdrag uit 1951 regelt hoe landen met vluchtelingen moeten omgaan, maar geeft ze geen asielrecht. Het Grondvestenhandvest van de EU doet dat wel, als enige rechtenstatuut ter wereld op dit gebied. De Syrische vluchtelingen weten dat en doen er nu een beroep op. Rodrigues erkent dat als de toestroom zo massaal is als nu, het recht alléén geen uitkomst meer biedt. „Dan hebben we het over een geopolitiek vraagstuk.”

Onder deze omstandigheden kan de Leidse jurist wel begrijpen dat de Europese regeringsleiders, met Rutte en Merkel voorop, met de Turkse premier Davutoglu en president Erdogan onderhandelen over manieren om de vluchtelingenstroom te stoppen. „Aan de principiële rechten van vluchtelingen kunnen we niet tornen”, zegt hij. „Maar we kunnen het probleem misschien wel op een wat andere, praktisch werkbare manier oplossen. Hoe, dat is voor ons juristen een leerpunt.”

Rodrigues heeft niettemin 'grote twijfel' over de vraag of het EU-akkoord met Turkije over het terugsturen van Syrische vluchtelingen juridisch houdbaar is. „Om te beginnen erkent Turkije Syriërs niet als vluchtelingen. Ze zijn er 'te gast', een status

zonder rechten. Turkije is geen zogeheten 'veilig derde land'. Volgens onze normen mogen we daar geen vluchtelingen naar terugsturen." Verder mag de Europese Unie vluchtelingen niet collectief uitzetten. Elke aanvraag moet individueel worden bekeken. Ook die regel lijken de EU en Turkije te schenden.

Voor Rodrigues staat voorop dat Turkije geen zielenpakhuis mag worden, waar vluchtelingen jarenlang en zonder vooruitzicht moeten leven. Hij vindt dat de Syriërs in Turkije minimaal 'uitzicht moeten hebben op een asielprocedure'. Daar lijkt het nu niet op. Amnesty International klaagt er over dat Turkije de gevluchte Syriërs laat leven onder 'deplorabele omstandigheden', zonder huisvesting, medische verzorging of onderwijs. Asiel aanvragen kan daar al helemaal niet. „De Europese eisen aan de opvang van asielzoekers gaan dus veel verder dan Turkije nu wil of zelfs maar kan bieden.”